

ΈΛΛΗΝΕΣ ΠΟΝΤΙΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΑΤΕΙΑ 1936-1938 ...Υιέ μ' αν ζής και γενεσαι, σ' στην Ρωμανίαν φύγον...

Γράφει ο Παν. Γεωρ. Δημάκης, Υπεύθυνος Ιστορικού Αρχείου Αμφικλείας-Ελατείας - Email: pgdimakis@gmail.com

Η διαχείριση μίας λιγοστής ιστοριογραφικής ύλης, πού αφορά στους βασανισμένους Έλληνες συμπατριώτες μας, καταγόμενους από τα παράλια του Ευξείνου Πόντου, είναι εξ αντικειμένου δύσκολη, αν ληφθεί υπόψιν του αναγνώστη, η δυσχέρεια στην εξεύρεση σχετικών τεκμηρίων, εγγράφων, λόγω των μετακινήσεων, αποστάσεων, ακόμη και της εκδημίας των αρχικών πρωταγωνιστών, πού δικαιολογημένα, έδιναν προτεραιότητα, στην οικογενειακή επιβίωση και όχι στην διατήρηση αρχείων. Παρά ταύτα, μπορεί με αυτά τα ολίγα, να συντεθεί ένα περίγραμμα κατανόησης, καταγράφοντας τα διαθέσιμα στοιχεία, για τους αγαπητούς και ενάρετους αυτούς συμπατριώτες μας, πού εντάχθηκαν ομαλά, στον κοινωνικό ιστό, εργάστηκαν σκληρά και προσέφεραν στον τόπο, με τις γνώσεις και την ικανότητά τους. Τα δύσκολα χρόνια, πού πέρασαν από τους διωγμούς και τις σφαγές των Τούρκων, κατά την Γενοκτονία των Χριστιανικών πληθυσμών της Μικράς Ασίας (Φωτο 1), ακολούθησε η εγκατάσταση, στα παράλια κυρίως της μυθικής Κολχίδας, αλλά και της Κριμαίας, Οδησσού, Χερσώνας, Τοάψε, Μαριούπολης, Ροστώφ, Μελιτούπολης, Μπατούμ, Σοχούμ, Νοβοροσίσκ αλλά και του εσωτερικού, όπου η πλούσια γή, από τα αρχαιότερα χρόνια, ήταν διάσπαρτη από ευημερούσες Ελληνικές κοινότητες.

Ένας πλούτος ειδήσεων, πληροφοριών, καταγραφών ιστορικών γεγονότων, από άξιους ιστορικούς ερευνητές, έχει δημοσιευθεί, σχολιασθεί, σχετικά με τις ωδίνες και περιπέτειες του Ελληνικού πληθυσμού του Πόντου, ώστε παρέλκει να θεωρηθεί ότι η παρούσα εργασία, ολοκληρώνει την μαρτυρική τους πορεία. Η παρουσίαση όμως της διαδρομής, ενός συμπατριώτη μας, πού έζησε, κι εκεί και δώ, τα πενιχρά στοιχεία, πού την συνοδεύουν, μπορεί να χρησιμεύσει συμπληρωματικά, από τους ερευνητές, για την δύναμη και την ικμάδα των Ελλήνων αυτών, πού αφού διήλθαν, σε μικρό διάστημα, από τις χώρες των Κυκλάδων και των Λαιστρογόνων, κατέληξαν στην αγαπημένη Ρωμανία, πού τα μακρά χρόνια της δουλείας, δεν λησμόνησαν οι αδάμαστες Πόντιες μητέρες, διδάσκοντας τα παιδιά τους.

Ζαλώθηκα το σπίτι μου, το έξεψα στην πλάτη μου, το έδεσα με το δεξί, φωνή μεγάλη λάλησα... Άγε ούν ανάγκη και καθήκον

Φωτό 1. Πλάνητες τότε οι Έλληνες κάτοικοι του Πόντου, γνώρισαν την Γενοκτονία, αλλά και τον ξεριζωμό, από τις εστίες των, με την εγκατέλειψη και υπομονή, πού τους διακρίνει. Τα λάθη, οι κακοί σχεδιασμοί πολιτικοί & στρατιωτικοί, κατάδικασαν τους Ελληνικούς χριστιανικούς πληθυσμούς της Μικράς Ασίας, να απωλέσουν τις πατρογονικές εστίες και τους τάφους των προγόνων των, σε μια θηριώδη, βάρβαρη, απάνθρωπη επιχείρηση εθνοκάθαρσης, πού επέβαλαν οι Νεότουρκοι, με την ανοχή, ίσως και σιωπηρή συμφωνία, των λεγόμενων Μεγάλων Δυνάμεων.

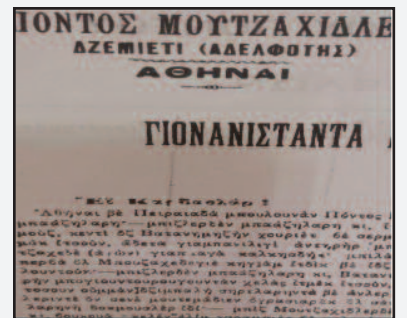
Φωτό 2-3

Φωτό 4-5. Η εφημερίδα ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΑΖΟΦΙΚΗΣ, με τον υπέροχο ωραίο τίτλο Χαίρετε Αδέλφια, αυτό δεν άρεσε καθόλου στις Αρχές, θυμίζοντας τον ανυπότακτο χαρακτήρα των Ελλήνων, πού διαχώριζαν την θέση τους, από τις τρέχουσες πολιτικές κατευθύνσεις, του καιρού εκείνου.

Φωτό 6.

Οι διωγμοί, οι καταπίεσεις, οι δημεύσεις είχαν υποχρεώσει πολλούς να αλλαξοπιστήσουν και να απωλέσουν, μέρος του γλωσσικού τους ιδιώματος, ιδιαίτερα στο εσωτερικό, μακριά από τα δημοσιογραφικά παρατηρητήρια, στο έλεος των θηρίων. Διατήρησαν όμως την Εθνική τους ταυτότητα. Σε κρύπτες, μυστικά σπήλαια και υπόγεια, διατηρούσαν πρόχειρα εικονοστάσια και οίκους προσευχής, όπου οι πλέον εγγράμματοι τελούσαν τα στοιχειώδη μυστήρια της Χριστιανικής Ορθοδοξίας. Αυτό συνέβαινε γενικώς στην Ανατολία, στο Πόντο τούς ονόμαζαν "Κλωστούς" (διπιστούς), ήσαν και είναι μέχρι σήμερα οι κρυπτοχριστιανοί λεγόμενοι. Χάριν αυτών στην Αθήνα, εξεδόθη στην Αθήνα, η εφημερίδα αυτή, με ελληνική γραφή σε τουρκική γλώσσα.

Οι καινούριοι όμως πρόσφυγες, έπρεπε για να ενταχθούν, να εργαστούν στις προσφερόμενες θέσεις, όπως τις εκτεταμένες "πλαντάσιες" (καπνοκαλλιέργειες), ως ικανοί καπνοκαλλιεργητές. Μάλιστα είχαν εκδώσει και την εφημερίδα "ΚΟΚΙΝΟΣ ΚΑΠΝΑΣ" και "ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ" (Φωτο 2-3) και οι ίδιοι, αργότερα στην Ελλάδα, ήταν οι καπνεργάτες, πού θεμελίωσαν την Ελληνική καπνοβιομηχανία και καλλιέργεια. Αυτοί ήσαν οι εργάτες γης, αλλά υπήρχαν και άλλοι, αστοί και έμποροι και διανοούμενοι, με ανθρήνη πνευματική παραγωγή, πού αποτυπώνεται σε πλήθος τίτλων εφημερίδων και συγγραμμάτων, δείγματα των οποίων παρατίθενται (φωτο 4-5-6). Οι καιροί όμως αλλάζουν, οι εσωτερικές καθεστωτικές συγκρούσεις στην ΕΣ-ΣΔ κορυφώνονται, η ατμόσφαιρα γίνεται τοξική, αρχίζουν οι διώξεις των κουλάκων κι όπως συμβαίνει συνήθως, αρχίζουν οι διώξεις επί δικαίων και αδικών. Σ' αυτό το σκηνικό, όπου άρχισαν να κατηγορούνται ως απάτριδες κοσμοπολίτες, πολλοί αποφασίζουν να γυρίσουν στην πατρίδα, με τα πλοία και μία ομάδα φθάνει στην Ελάτεια.

Παραμένουν ένα διάστημα φιλοξενοούμενοι σε Δημοτικό Σχολείο, και, μετά αρχίζουν να φεύγουν προς την Μακεδονία, όπου τούς παραχωρήθηκε γή. Αμυδρά θυμάμαι τα φιλικά παιδιά, πού γράφτηκαν στο Δημοτικό σχολείο, με την Ελληνική παράξενη λαλιά, πού αποχώρησαν όμως σύντομα. Τελικά παρέμειναν οι οικογένειες, Τσανίδη Αδελφόπουλου και Σωτηριάδη, των οποίων κατιόντες, υπάρχουν μέχρι σήμερα. Ώς δείγμα θα παρακολουθήσουμε, τον Ανέστη Τσανίδη, στην επίπονη περιπλάνησή του, με τα λιγοστά επί του παρόντος στοιχεία. Η Τραπεζούντα υπήρξε η πρωτεύουσα πόλη, του Ελληνικού Πόντου, (φωτο 7) με υψηλούς δείκτες παραγωγής, υψηλό μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού, Πολιτισμού και οικονομικής ισχύος. Ο Ανέστης Τσανίδης και η γυναίκα του Θεοδοσία Ιωακειμίδη, γεννήθηκαν εκεί, σ ένα περιβάλλον, υψηλού επιπέδου, όπως διαφαίνεται, από την γαμήλια φωτογραφία της εποχής, (Φωτο 8) πού αποτελεί ένα πολύτιμο ιστορικό τεκμήριο, με την άσπογη, καλοραμμένη ευρωπαϊκή ενδυμασία του γαμπρού, αλλά κυρίως για το εξαιρετό, χειροκεντημένο νυφικό, και, το ευρηματικό νυφικό πέπλο, πού ανακαλεί, τα αντίστοιχα καλύμματα κεφαλής των Ποντίων, τα οποία πιθανώς θα είχαν και αποτροπαική σημασία, στην μυστική γλώσσα των συμβόλων. Περίτεχνα τελειώματα δια χειρός, πού διατρέχουν την επιφάνεια του νυφικού, συμπληρώνουν την παρουσία της νύφης. Το ζευγάρι αυτό, με το κύμα των συνεχών πιέσεων και διωγμών, βρέθηκε στο Σοχούμ της Γεωργίας.

Φαίνεται όμως όχι για πολύ, αφού νέες διώξεις, από την εντολή της κυβέρνησης, να διαλυθούν οι συγκροτημένες εθνοτικές μειονοτικές ομάδες, πού ξεχώριζαν από τον τοπικό πληθυσμό, για να επιτευχθεί ένα είδος ομογενοποίησης, πράγμα πού οι Πόντιοι, γνώριζαν πολύ καλά, από πρώτο χέρι. Έτσι έφθασαν στην Ελλάδα, πριν ξεσπάσει με την άνοδο του Φασισμού, ο β' παγκόσμιος πόλεμος. Εργάστηκαν σκληρά σ αυτά πού γνώριζαν, κηπευτικά και καπνοκαλλιέργεια, έκαμαν, όπως συνήθιζαν πολλά παιδιά, (Φωτο 9), αγόρασαν το μεγάλο κτήμα του φαρμακοποιού Κοτοπούλη, εντάχθηκαν απολύτως στον κοινωνικό ιστό και απεβίωσαν, εν τιμή, ως αξιοσέβαστα μέλη της τοπικής κοινότητας.

Φωτό 7.

Άγιος Ευγένιος πολιούχης Τραπεζούντας έζησε και μαρτύρησε εκεί, σήμερα έχει μεταβληθεί σε τζαμί, ο τόπος του μαρτυρικού του θανάτου.

Φωτό 9